

попередження дитячого травматизму. Корисним із цього питання буде видання «Шкільного світу» під назвою «Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності» [5].

Узагальнюючи, можемо зазначити: багаторічний досвід роботи Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» дає нам право стверджувати, що створення безпечного освітнього середовища в процесі занять туризмом і краєзнавством можливе за умови відповідальності кожного педагога за доручену справу та тісної співпраці адміністрації, педколективу, батьків і дітей.

Література

1. «Про організацію освітнього процесу»: наказ МОН України від 06.03.2022 № 1/3371-22.
2. Наскрізна навчальна програма з позашкільної освіти оздоровчого напрямку «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій». Рекомендовано вченою радою Інституту проблем виховання НАПН України (протокол № 4 від 31 березня 2022 року). К, 2022.
3. Закон України «Про позашкільну освіту» від 22.06.2000 № 1841-III.
4. «Про затвердження нормативно-правових актів, які регламентують порядок організації туристсько-краєзнавчої роботи»: наказ МОН України від 02.10.2014 року № 1124.
5. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності. Бібліотека шкільного світу. Київ. 2013, 127 с.

Створення безпечного освітнього середовища в закладі позашкільної освіти фізкультурно-спортивного профілю (з досвіду діяльності КЗ «Сахновщинський дитячо-юнацький клуб фізичної підготовки «Олімп»)

Валентин Пахуций

Створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти є одним із пріоритетів у забезпеченні конституційних прав дітей на освіту. Стаття 1 Закону України «Про повну загальну середню освіту» дає визначення безпечного освітнього середовища як сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової або моральної шкоди внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та будівельних норм і правил законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, недопустимість дискримінації за будь-якою ознакою, а також унеможливають вживання на території закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин [1].

Відповідно до програми розвитку Комунального закладу «Сахновщинський ДЮКФП «Олімп» на 2021–2024 роки в нашому закладі позашкільної освіти фізкультурно-спортивного профілю створено належні умови, необхідні для реалізації завдань забезпечення якості та безпеки освітнього процесу.

Одними з головних принципів, на яких базується діяльність КЗ «Сахновщинський ДЮКФП «Олімп», є принцип гнучкості й адаптивності, що полягає в здатності закладу оперативного реагувати на зміну зовнішніх чинників і подій, що відбуваються в суспільстві, та принцип автономності закладу освіти, що передбачає самостійність, незалежність і відповідальність у прийнятті рішень

щодо освітніх, організаційних, фінансових, кадрових питань діяльності в порядку, визначеному чинним законодавством України.

Комунальний заклад «Сахновщинський ДЮКФП «Олімп» є центром організації позашкільного дозвілля для дітей шкільного віку Сахновщинської громади. У закладі організовано роботу гуртків із 10 видів спорту (футбол, волейбол, баскетбол, важка атлетика, пауерліфтинг, легка атлетика, спортивні танці, настільний теніс, спортивна акробатика, дзюдо). До послуг вихованців закладу зала для ігрових видів спорту (30 x18 м) з балконом для глядачів, зала для боротьби, тренажерна зала. Окрім власної матеріальної бази, для занять юних спортсменів використовуються спортивні зали та спортивні майданчики 10 закладів загальної середньої освіти Сахновщинської громади, а також стадіон «Колос» із футбольними полями та біговими доріжками, який розташований на околиці селища в мальовничій природній зоні. Для надання медичної допомоги учасникам освітнього процесу в нашому закладі створено медичний кабінет із необхідним обладнанням і лікарськими засобами. У планах розвитку закладу передбачено будівництво футбольного майданчика зі штучним покриттям розмірами 40x20 у 2023-2024 роках у безпосередній близькості від основної споруди ДЮКФП «Олімп».

На виконання пункту 1 статті 39-2 «Огляд, обстеження та паспортизація об'єктів» Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 № 3038-VI (з урахуванням потреб постанови Кабінету Міністрів України № 257 від 12.04.2017) з метою забезпечення надійної та безпечної експлуатації будівель і створення безпечних умов для здійснення освітнього процесу в нашому закладі двічі на рік проводиться осінній та весняний огляд будівлі КЗ ДЮКФП «Олімп». Наказом директора створюється комісія для проведення обстеження технічного стану будівлі закладу з метою:

- перевірити стан несучих і огорожувальних конструкцій;
- установити дефектні місця, що потребують довгострокового спостереження;
- перевірити механізм елементів вікон, дверей, ліхтарів, воріт та інших пристроїв, що відкриваються;
- перевірити стан і привести в порядок водостоки, відмошки та зливно-приймальні.

За результатами роботи комісії складається відповідний акт обстеження будівлі закладу, а висновки роботи комісії заносяться у відповідний журнал обстеження будівель і споруд, а також подаються пропозиції засновнику закладу, яким є Сахновщинська селищна рада, для оперативного вирішення питань відповідності будівлі вимогам і нормам чинного законодавства. Відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669, керівник закладу освіти є відповідальним за створення безпечних умов освітнього процесу та не дозволяє проведення освітнього процесу за наявності шкідливих і небезпечних умов. Із метою організації роботи з підготовки закладу освіти до нового навчального року керівник закладу освіти вживає заходів щодо приведення інженерно-технічних комунікацій, устаткування, обладнання у відповідність до чинних стандартів, правил, норм [3].

Задля організованого початку нового навчального року керівник закладу наприкінці поточного навчального року видає наказ «Про підготовку до нового навчального року», яким затверджує план заходів щодо підготовки закладу освіти до нового навчального року та опалювального сезону, план організаційних і ремонтних робіт, що передбачає виконання основних робіт до початку експлуатації приміщень закладу освіти в новому навчальному році, а також визначає склад, завдання та порядок роботи робочої комісії з перевірки виконання організаційних і ремонтних робіт.

Крім того, наказом директора до початку навчального року створюється постійно діюча технічна комісія з обстеження приміщень, інженерно-технічних комунікацій закладу, яка проводить огляд приміщень, комунікацій з метою приведення інженерно-технічних комунікацій, устаткування, обладнання у відповідність до чинних стандартів, правил, норм з охорони праці, а також підготовки закладу освіти до опалювального сезону, визначає готовність спортзалів, ігрових і спортивних майданчиків, інших приміщень, а також укриттів фонду захисних споруд цивільного захисту до нового навчального року. У ході роботи комісії перевіряється стан спортивного обладнання та інвентарю, що використовується учасниками освітнього процесу, за необхідності здійснюються відповідні ремонтні роботи силами працівників закладу та інших спеціалістів. Після завершення роботи комісії складаються відповідні акти:

- акт обстеження приміщень та інженерних комунікацій закладу до початку навчального року й опалювального сезону;
- акти-дозволи на введення їх в експлуатацію;
- акт дозволу на введення в експлуатацію спортзалу, інших спортивних приміщень закладу, додаються відомості про випробування навчального спортивного обладнання, що розміщено в них для використання в освітньому процесі.

Після огляду постійно діючою технічною комісією заклад освіти приймає в експлуатацію комісія, створена за наказом начальника відділу освіти, до якої входять представник органу управління освітою (голова комісії), керівник закладу освіти, представник профспілкової організації закладу освіти), а також представники місцевих органів державного нагляду (цивільний захист, пожежна безпека, Національна поліція, охорона праці, санітарно-епідеміологічний нагляд тощо – за згодою).

Для перевірки придатності до використання в освітньому процесі й відповідності вимогам спортивного інвентарю та обладнання залучаються фахівці з числа керівників гуртків, завгосп закладу та представники відділу освіти. За результатами перевірки на ім'я директора КЗ ДЮКФП «Олімп» подається письмова інформація з метою усунення виявлених недоліків, списання непридатного спортивного інвентарю тощо.

Однією з першочергових умов створення безпечного освітнього середовища в закладі позашкільної освіти фізкультурно-спортивного напрямку є проходження медичного огляду учасниками освітнього процесу: педагогічними працівниками закладу, обслуговуючим персоналом і вихованцями. На виконання вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 23.07.2002 № 280 «Щодо організації проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв і організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб» та Порядку

проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21 травня 2007 року № 246, перед початком навчального року керівник закладу освіти організовує проходження щорічного медичного огляду працівників закладу позашкільної освіти. Задля цього на початку календарного року до установи санітарно-епідеміологічного нагляду та відділу освіти подаються списки працівників нашого закладу, які підлягають обов'язковому медичному огляду. Сам медичний огляд здійснюється згідно з погодженим графіком і проходить на базі лікувальної установи Сахновщинської громади.

Кошти за проходження щорічних медичних оглядів працівниками закладу виділяються засновником – Сахновщинською селищною радою. Проходження медичних оглядів вихованцями КЗ ДЮКФП «Олімп» здійснюється перед початком нового навчального року згідно з укладеними угодами між відділом освіти та лікувальною установою Сахновщинської громади спеціалістами цієї установи. Після проходження медогляду вихованці закладу отримують відповідні довідки, що дають їм право відвідувати заняття спортивних гуртків у КЗ ДЮКФП «Олімп».

Контроль за проходженням щорічних обов'язкових профілактичних медичних оглядів вихованцями закладу відповідно до ст. 169 Кодексу законів про працю України (особи віком до 21 року), покладається на його керівника та орган управління освітою, якому підпорядкований заклад, а саме відділ освіти Сахновщинської селищної ради.

Не менш важливою умовою для створення безпечного освітнього середовища в закладі позашкільної освіти є пожежна безпека, яка забезпечується шляхом проведення організаційних і практичних заходів і використання технічних засобів, спрямованих на запобігання пожежам, забезпечення безпеки учасників освітнього процесу, зниження можливих майнових втрат і зменшення негативних екологічних наслідків у разі їх виникнення, створення умов для успішного гасіння пожеж. У нашому закладі щорічно на початку навчального року наказом директора затверджується протипожежний режим, що містить порядок:

- утримання шляхів евакуації;
- застосування відкритого вогню;
- використання побутових електронагрівальних приладів;
- проїзду та стоянки транспортних засобів;
- огляду, зачинення приміщень, будівель після закінчення занять і роботи закладу освіти;
- проходження посадовими особами навчання та перевірки знань із питань цивільного захисту, пожежної безпеки, а також проведення з працівниками протипожежних інструктажів і занять із пожежно-технічного мінімуму з призначенням відповідальних за їх проведення;
- організації експлуатації та обслуговування наявних засобів протипожежного захисту;
- проведення планово-попереджувальних ремонтів і оглядів опалювального, вентиляційного, технологічного, а також навчального обладнання;
- скликання в разі виникнення пожежі посадових осіб, відповідальних за пожежну безпеку, виклику вночі, у вихідні та святкові дні;

- дій у разі виникнення пожежі: порядок і спосіб оповіщення учасників освітнього процесу, послідовність їх евакуації, виклику пожежно-рятувальних підрозділів, застосування засобів пожежогасіння тощо.

План евакуації оформлюється на кожен поверх споруди закладу, затверджується керівником закладу та підписується особою, яка відповідальна за пожежну безпеку споруди. Він містить схему поверху, на якій наносяться шляхи й напрямки евакуації, місця розташування первинних засобів пожежогасіння, електричних щитків і засобів зв'язку. План вивіщується на видному місці та вчасно переглядається з урахуванням наявних умов.

У куточку пожежної безпеки розміщені плакати про заходи пожежної безпеки, інструкція з пожежної безпеки, список добровільної пожежної дружини з їхніми обов'язками.

Під час перевірки закладу освіти з питань пожежної безпеки слід мати такі документи:

- 1) акти про укомплектованість внутрішніх пожежних кранів: внутрішні пожежні крани повинні бути укомплектовані рукавами й приєднаними до них стовбурами, розміщені в настінних шафах і опломбовані. У місцях з'єднання пожежного рукава із краном і зі стовбуром повинні бути гумові ущільнювальні прокладки. На дверцятах шафи повинен бути нанесений літерний індекс із порядковим номером і номер телефону виклику пожежної частини, акти про технічне обслуговування та перевірку працездатності пожежних кранів;
- 2) акти приймання вогнегасників після технічного обслуговування споруди і приміщення закладу освіти повинні бути забезпечені вогнегасниками відповідно до Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників, що затверджені наказом МВС від 15.01.2018 № 25; акти про стан горищ: двері або люки горищ повинні бути постійно замкнені. На дверях або люках горищних приміщень повинні бути написи з визначенням місця зберігання ключів. Обробка дерев'яних конструкцій горищних приміщень вогнезахисним засобом проводиться не рідше одного разу на 3 роки зі складанням акта. Перевірка стану вогнезахисної обробки повинна проводитись один раз на 6 місяців зі складанням акта (постійно діюча технічна комісія закладу).

Для створення належних і безпечних умов для учасників освітнього процесу в комунальному закладі «Сахновщинський ДЮКФП «Олімп» велике значення має стан території закладу. Усі підходи, під'їзди до споруди закладу мають тверде покриття та регулярно прибираються від сміття та бруду. У зимовий час доріжки, щаблі сходів щодня очищаються від снігу й льоду, а також посипаються піском. Територія закладу має безпечну огорожу, а також є місця для під'їзду автотранспорту до споруди з метою виїзду вихованців на різні змагання. Працівники закладу постійно залучаються до робіт з утримання в належному стані території стадіону «Колос», який використовується для проведення тренувальних занять і змагань для вихованців КЗ ДЮКФП «Олімп».

Позашкільний заклад фізкультурно-спортивного напрямку, яким є КЗ «Сахновщинський ДЮКФП «Олімп», для нашої громади став осередком формування здорового способу життя у його вихованців, дітей шкільного віку. Адже саме на закладах позашкільної освіти лежить велика відповідальність за

формування у вихованців засад здорового способу життя, спонукання їх до безпечної життєдіяльності. Педагоги нашого закладу формують у своїх вихованців розуміння того, що здоров'я є однією з головних цінностей у людському житті та формувати його треба починати з раннього дитинства. Заняття фізичною культурою і спортом є важливим фактором розвитку особистості, загартування організму дитини, формування загальнолюдських цінностей. У закладі проводиться широка роз'яснювальна робота з вихованцями щодо шкідливості куріння, уживання алкогольних напоїв і наркотичних засобів. Окрім того, що керівники гуртків регулярно проводять бесіди з вихованцями на означену тематику, але й самі подають приклад здорового способу життя.

Важлива ланка формування здорового способу життя вихованців – системна робота з батьками, адже сім'я є первинним джерелом виховання дитини, формування особистості, ставлення до певних сторін життя суспільства. Саме в тісній співпраці з батьками вихованців педагогічні працівники КЗ «Сахновщинський ДЮКФП «Олімп» вирішують безліч питань щодо безпеки освітнього процесу в закладі, ставлення до тренувань, участі в різноманітних спортивно-масових заходах різних рівнів. Батьки наших вихованців беруть активну участь у змаганнях, що проводить наш заклад, уболівають за своїх дітей та їх результати, допомагають педагогам у вирішенні різних питань виховного процесу.

Тематика створення безпечного освітнього середовища в ЗПО КЗ «Сахновщинський ДЮКФП «Олімп» відображена в багатьох документах закладу, зокрема в Програмі розвитку закладу на 2021 – 2024 роки, у плані заходів із протидії булінгу, рішенні педагогічної ради КЗ ДЮКФП «Олімп».

Спільними зусиллями адміністрації та педагогічних працівників у співпраці із засновником, батьками й громадськістю створено належне безпечне освітнє середовище для якісної реалізації основних завдань, поставлених перед закладом позашкільної освіти фізкультурно-спортивного напрямку.

Література

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
2. Кодекс Законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
3. Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти від 26.12.2017 № 1669. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#Text>